

Aan: Leden van de Algemene Commissie
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BuHa-Os)

Amsterdam, 17 februari 2015

Betreft: Algemeen Overleg IMVO 25 februari 2015, Agendapunt 'Sector Risico Analyse en IMVO-convenanten'

Geachte Kamerleden,

Het internationaal opererende bedrijfsleven blijkt, door eigen activiteiten of via de keten, zeer regelmatig betrokken bij kinderarbeid, moderne slavernij, onomkeerbare milieuschade, landroof of andere misstanden. Het kabinet wil daarom convenanten afsluiten met de meest risicovolle bedrijfssectoren; convenanten waarin bedrijven zich "vrijwillig verplichten" om misstanden of risico's aan te pakken. Het MVO Platform heeft waardering voor deze inzet: dergelijke convenanten zijn - ook internationaal - een innovatieve manier om de uitvoering van de belangrijkste MVO-normen te bevorderen. Wij onderschrijven de belangrijkste doelstelling: het voorkomen en repareren van schendingen van milieunormen, arbeids- en mensenrechten.

De Kamerbrief¹ en de eerste praktijkervaringen leiden echter tot zorgen bij het MVO Platform of voornoemd doel wel gehaald gaat worden. De vraag rijst: is dit echt nieuw beleid, of wordt oude wijn in nieuwe zakken geschonken? Om dit beleid te laten bijdragen aan genoemde doelstelling zien wij de volgende aandachtspunten:

Aanpak van onwillige bedrijven ontbreekt

De overheid is verantwoordelijk voor een totaalpakket van beleid om MVO te bevorderen en waar nodig af te dwingen. De overheid dient beleid te ontwikkelen voor bedrijven die niet meedoen met het convenant, of het convenant niet naleven, of wanneer resultaten uitblijven. Het Nederlandse lidmaatschap van de OESO, de VN en de ILO brengt immers de verantwoordelijkheid met zich mee voor de daadwerkelijke uitvoering van deze MVO-verdragen en -richtlijnen.

De Kamerbrief spreekt over het "aansporen van" bedrijfssectoren, maar een concrete aanpak van onwillige bedrijven ontbreekt. Voor één van de dertien geselecteerde sectoren, te weten de financiële sector, zijn door Minister Dijsselbloem wettelijke maatregelen voor de sector in het vooruitzicht gesteld als resultaten uitblijven.² Dit is ons inziens een passende invulling van de 'state duty to protect' waar ook in het SER-advies op wordt gewezen.³

Aanbevelingen:

- Bedrijven dienen gevolgen te ondervinden al naar gelang de deelname aan en geboekte voortgang binnen de convenanten. Te denken valt aan toegang tot (of uitsluiting van) overheidsinkopen, vergunningen, subsidies en andere vormen van overheidssteun. Ook middels fiscaal beleid of het opleggen van boetes kunnen **onwillige bedrijven of sectoren aangespoord worden tot het bereiken en naleven van een convenant**.
- In navolging van het voorstel van Minister Dijsselbloem zou voor alle dertien sectoren **een termijn van twee jaar moeten gelden voor het behalen van resultaten** middels convenanten. **Geen resultaat betekent vervolgens wetgeving**. Deze wetgeving kan de vorm krijgen van (sectorale) zorgplicht en/of risicoaansprakelijkheid.
- Convenanten die effectief blijken te zijn, kunnen na verloop van tijd **voor de gehele sector algemeen verbindend verklaard** worden, vergelijkbaar met cao-akkoorden.

¹Aanbieding van het eindrapport MVO Sector Risico Analyse en reactie op het SER-advies "IMVO-convenanten"

<http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D43328&did=2014D43328>

²Dijsselbloem in AO duurzaam bankieren 10/12/2014: "Als het convenant er niet komt of er onvoldoende voortgang is, dan zijn we bereid om in wetgeving strengere normen te stellen als de meerderheid van de Kamer dat steunt."

³SER-advies IMVO convenanten, p. 25 "Wanneer de beoogde resultaten van de IMVO-convenanten achterblijven, kan de overheid uiteraard altijd overwegen alternatief beleid in te zetten als uitvloeisel van haar 'Duty to protect'"

Minimumcriteria voor proces en inhoud van een MVO-convenant

In het SER-advies⁴ zijn criteria voor proces en inhoud van een MVO-convenant voorgesteld. De Minister van BuHa-OS liet in juni 2014 weten het SER-advies over IMVO-convenanten te omarmen. Het eerste convenant, over steenkolen (november 2014), is op vele punten niet conform het SER-advies. Onder meer ontbrak de betrokkenheid van NGO's en vakorganisaties, en de inhoud van het convenant is op enkele punten in strijd met de OESO-richtlijnen. Uit het steenkolenconvenant spreekt geen grotere ambitie dan al in bestaande MVO-initiatieven was ontwikkeld.⁵ Dit steenkolenconvenant mag daarom geen precedent zijn voor convenanten in de overige sectoren: de lat moet hoger.

Aanbevelingen:

- Garandeer en controleer dat convenanten zowel in proces als inhoud **minimaal conform het SER-advies** zijn.
- Garandeer en controleer dat **convenanten in overeenstemming zijn met, en invulling geven aan de OESO-richtlijnen en de UNGP**
- Sluit in sectoren waar al vrijwillige MVO-initiatieven bestaan, convenanten af die een **duidelijke toegevoegde waarde** hebben ten opzichte van deze bestaande initiatieven.

Focus op de meest ernstige risico's

In de kledingsector hebben vele MVO-inspanningen "Rana Plaza" niet kunnen voorkomen: risico's blijven soms buiten beeld, of bedrijven, ook koplopers, kijken ervan weg. Gedegen risico-analyse en prioritering moeten leiden tot een focus op de meest ernstige risico's, stelt het SER-advies. Er is extra inspanning (due diligence) nodig om blinde vlekken op te sporen, zoals Rana Plaza illustreert. Helaas benadrukt KPMG in haar rapport vooral die risico's die door bedrijven zelf al erkend worden. Ook in de uitwerking van het beleid signaleren we de tendens om convenanten te koppelen aan 'bestaande initiatieven' en kansen voor bedrijven. De meerwaarde van dit beleid zit in het ontwikkelen van een serieuze due diligence-praktijk, die zich richt op (potentiele) maatschappelijke risico's. Ook conform de OESO richtlijnen dienen bedrijven due diligence uit te voeren.

Aanbevelingen:

- Garandeer dat convenanten zijn gebaseerd op gedegen due diligence; vraag **bij ieder convenant een rapportage over de risico-analyse en prioritering**.
- Verplicht bedrijven in de risicosectoren (ook los van de convenanten) **jaarlijks te rapporteren over hun due diligence proces**⁶.

Zinvolle stakeholderbetrokkenheid

Zowel de Kamerbrief als het SER-advies onderstrepen het belang van "zinvolle stakeholderbetrokkenheid". Leden van het MVO Platform ervaren in dit proces dat van hen de ene keer veel commitment wordt gevraagd, terwijl zij op andere cruciale momenten niet geïnformeerd of betrokken worden.⁷ De rol van de overheid (de Ministeries van BuHa-OS en Economische Zaken) is hierbij geregeld als deel van het probleem ervaren, in plaats van deel van de oplossing.⁸ In een gedegen due diligence proces, is consultatie van potentieel benadeelden door bedrijfs- of sectoractiviteiten cruciaal. Vakbonden, NGO's en kennisinstellingen kunnen bijdragen aan het in kaart brengen van risico's of een bijdrage leveren aan de aanpak ervan. Van de overheid verwachten we een consistente faciliterende rol om zinvolle stakeholderbetrokkenheid vorm te geven. Dit vergroot de kans op breed gedragen en effectieve convenanten.

⁴ SER Advies IMVO convenanten p. 33: Kernelementen van effectieve IMVO-convenanten.

⁵ Zie de reactie van de vakcentrales <http://www.cnvinternationaal.nl/ons-werk/nieuws/toon/news/vakcentrales-onaangenaam-verrast-door-steenkolenconvenant/> en de analyse van SOMO / OECD-watch: <http://www.somo.nl/news-en/somo-joins-trade-mission-to-colombia>

⁶ Nederland ontwikkelt conform de Europese Richtlijn Niet-Financiële informatie, wetgeving voor MVO-rapportage. Hierin is de plicht opgenomen om over het due diligence proces te rapporteren. Deze wetgeving kan gaan gelden voor een grotere groep bedrijven dan waartoe Nederland volgens de Europese richtlijn al verplicht is; bijvoorbeeld bedrijven uit risicosectoren.

⁷ Het KPMG-onderzoek vroeg in de beginfase grote inzet van maatschappelijke organisaties, in de eindfase bleek (toegezegde) inzage in, en gesprekken over conceptteksten niet mogelijk.

⁸ De door Minister Ploumen toegezegde multistakeholderdialoog met dertien sectoren (Kamerbrief 24 juni 2014) heeft niet plaatsgevonden. In plaats daarvan vonden gesprekken plaats tussen sectoren en ambtenaren. Het steenkoolconvenant kwam tot stand zonder maatschappelijke organisaties.

Aanbevelingen:

- Als onderdeel van bovengenoemde rapportageverplichting dienen bedrijven te **specificeren hoe en welke stakeholders zijn betrokken in hun due diligence proces.**
- De overheid dient transparant en consistent te bevorderen dat **de juiste stakeholders en experts in iedere fase van een convenantenproces worden betrokken.** Stel daarbij geen voorwaarden als lange termijn commitment wanneer zowel proces als inhoud van het toekomstige convenant nog geen enkele vorm hebben.
- Respecteer de **diversiteit van de rollen** – van constructieve gesprekspartner tot watchdog - die maatschappelijk organisaties kunnen spelen en faciliteer waar nodig hun inzet.
- Garandeer coherent beleid: **betrek ook de diverse initiatieven tot kennisopbouw over MVO-risico's** die de Nederlandse overheid ondersteunt⁹ bij deze convenanten.

Wij zijn graag bereid deze punten nader toe te lichten.

Vriendelijke groet,

Namens het MVO Platform,

Suzan van der Meij (06 12271726)
Gisela ten Kate

---

⁹ Nederland steunt diverse multistakeholderinitiatieven over specifieke MVO-problemen. Bijvoorbeeld rond landrechten de Land Governance Multi-stakeholderdialog (LG MSD) en het Child Labour Platform rond kinderarbeid.